

БНТ, "Денят започва"

5 октомври 2013 г.

Разговор с Бисер Петков за пенсионната реформа

Водеща Ася Методиева: В следващите минути ще си говорим за пенсии и за безщетенията на майките - в какъв размер, откога, за какво ще стигнат парите. Всички гледаме с внимателно насочени погледи към парите, с които разполага Държавното обществено осигуряване, за това как се разходват средствата. Сега наш гост е Бисер Петков, управител на НОИ. Добро утро.

Бисер Петков: Добро утро.

Водещ Росен Цветков: Добро утро. Само преди да започнем разговора да кажа, че фейсбук... нашата Фейсбук стена очаква вашите въпроси към г-н Петков. Имаме няколко въпроса, в течение на разговора ще ви ги зададем, но очаквам още по-голяма активност. "Денят започва" - така се пишем ние във Фейсбук.

Водеща: Знаем, че през последните седмици социалните мерки са особено актуална тема в публичното пространство. Кажете сега, какъв ще бъде ефектът, ако догодина, както е решено почти вече, ще се спрат възрастта и стажът за пенсиониране. В 2014 г. излизаме в пенсионна ваканция.

Б. Петков: Така е всяка година, по това време, социалните мерки са актуални, защото се подготвя проектът на Закона за бюджета на ДОО и държавния бюджет за следващата година. А конкретно на въпроса ви, НОИ вече неколкократно е оповестявал, че по нашите разчети, ако възрастта и стажът бъдат замразени на нивото от тази година, от 2013 г., то ефектите от това ще бъдат в стойностно изражение около 45 милиона повече разходи за пенсии и около 15 300 повече пенсионери.

Водеща: Всъщност два варианта за увеличаване на възрастта според ваши разчети и ваши анализи предлагате. На кой се спряхте?

Водещ: И кой е най-справедливият модел и вариант?

Водеща: Единият е, така, съобразно увеличаването на продължителността на живота от 2016 г., а другият от 2020 и? Нали така? 2024 ли?

Б. Петков: Да има няколко варианта, които са разработени и са на вниманието на консултативния съвет по оптимизиране на осигурителната система към министъра на труда и социалната политика, който знаете, че от месец юли редовно провежда заседания и обсъжда актуални въпроси, свързани с именно оптимизация на осигурителната система. Ако приемем, че всъщност през 2014 г. ще бъде преустановено нарастването на възрастта и стажа или само на възрастта, защото съществува вариант стажът да продължава да расте, защото при равни други условия повече стаж означава повече пенсия, по-висок размер на пенсиите. Но въпросът е след това как. Тъй като всички експерти са единодушни, че при нарастващата продължителност на живота неизбежно се налага корекция, настройка в параметрите на пенсионната система.

Водеща: Въпросът е кой е най-добрият модел.

Б. Петков: Кой е най-добрият модел? Трудно ми е да отговоря, това е обект именно на дебатите и дискусиите в консултативния съвет, а конкретно Националният осигурителен институт по повод на коментираният обвързване на пенсионната възраст с продължителността на живота разработи варианти на база на отчетни данни за това как се е променила продължителността на живота на пенсионна възраст след 2000 г., за периода от 2000 до 2010 г., като данните показват, че продължителността на живота на мъжете, които са на 64-годишна възраст за този период се е увеличила с 16 месеца, а

една жена на 61 години съответно през 2010 г. е имала с 16 месеца по-дълъг период на получаване на пенсия.

Водеща: Което какво означава за възрастта, на която трябва да се пенсионираме?

Б. Петков: Ако се стъпи на тези отчетни данни и това се екстраполира в един бъдещ период, вариантите са различни, възможно е от 2015 г. да има това обвързване, което означава, че през 2025 г. ще се достигне пенсионна възраст за жените, която ще бъде 62 години и 4 месеца, а за мъжете 64 години и 8 месеца, т.е. едно по-плавно увеличаване от предвиденото сега в законодателството, според което знаете, че до 2020 г. мъжете ще достигнат 65-годишна пенсионна възраст, по-скоро те я постигат на 2017 г., но 2020 жените... се качва пенсионната възраст до 63. Другият вариант е, който взема под внимание препоръката на Европейския съюз за изравняване на пенсионната възраст за мъжете и жените...

Водеща: Как ще се отрази всъщност това на нашата система?

Б. Петков: Ами това е тенденции и мерки, които всички страни, при които има различна пенсионна възраст за двата пола, съответно предприемат. Въпросът е отново кога и как да стане това, като това може да става по-плавно, може да бъде отложено за един бъдещ период. Вторият вариант, за който вие коментирахте в анонса, предвижда едно постепенно и по-бързо увеличаване на възрастта за жените, но, отново говоря, това са само разчети, само варианти, които са предмет на експертни обсъждания, а крайното решение, както знаете, се взема от парламента чрез промяна... .

Водещ: Един въпрос, който не е само към вас, може би е много общ, но със сигурност вълнува много хора, които ще се пенсионират тепърва. Това непрекъснато реформиране не обърква ли наистина много хората?

Водеща: И системата.

Водещ: Не можем наистина да предвидим в бъдещето какво ще бъде за нас, ето, примерно, за нас двамата и за зрителите, които сега гледат и не са в пенсионна възраст?

Б. Петков: Съгласен съм с вас, защото последните три години, като вземем от 2010 година, когато се постигна едно национално споразумение как ще се променят условията за пенсиониране, което предвиждаше от 2012 година да започне увеличаване на стажа, а от 2020 г. да започне увеличаване на възрастта, само година по-късно всъщност беше изтеглена по-напред мярката увеличаване на възрастта. Сега говорим за преустановяване или временно стопиране на увеличаването на тези параметри. Целта всъщност е вече да се намери едно трайно устойчиво решение, което да остане продължително за дълъг период от време и което да позволи на всеки, особено на младите като вас да планират кога...

Водещ: Кога ще го има трайно стабилно бъдеще?

Водеща: И сега не се случва.

Б. Петков: ...(говорят едновременно, не се разбира - бел. ред.)...пенсионно бъдеще.

Водеща: Предното правителство по едни правила, увеличаване...

Б. Петков: Всяка смяна на власт води до нови реформи.

Водеща: Сега се стопира...

Водещ: Имате ли такова впечатление?

Б. Петков: Именно обвързването на пенсионната възраст с продължителността на живота на пенсионна възраст е автоматичният механизъм, който ще ограничи намесата на политиците в този процес.

Водеща: Да ни кажете нещо много актуално, понеже идва Коледа, в момента се обсъжда и бюджетът. Колко са пенсионерите, колко хора получават до 200 лева пенсия,

защото се говори за тази група на първо време, че могат да получат коледни добавки за зимата.

Б. Петков: Около 800 хиляди пенсионери получават пенсия в размер до 200 лева.

Водеща: Какво прави това като разчет? Каква е сумата, която трябва да се отдели за тези коледни добавки

Б. Петков: Аз не мога да отговаря на този въпрос, защото, както знаете, коледни добавки не са планирано плащане в бюджета на Държавното обществено осигуряване и ако те бъдат изплащани, всъщност това става с решение на правителството. Но за тези 800 хиляди според различните коментари, които така или иначе придобиха публичност, в зависимост от това каква ще бъде сумата, каква би била сумата, изражението е... ако е 50 лева - 40 милиона допълнително средства, ако е по-малка в зависимост от размера на сумата и ако съответно има такова плащане на коледни добавки.

Водеща: Казахте 54 милиона лева повече за пенсии догодина. Знаем, че отдавна, поне от 2000 година насам, осигуровките не стигат и може би само около 54 процента покрива НОИ от това, което се плаща като текущи пенсии. Какви са обаче приходите, които залагат и откъде ще дойдат тези допълнителни средства, за да могат хората да са спокойни, че ще си получат пенсиите.

Б. Петков: Сега се разработва проектът на бюджета на Държавното обществено осигуряване за следващата година, консолидираният бюджет. Все още той не е разглеждан от съответните органи, които би трябвало да го утвърдят, приемат, но разчетите, които всъщност са направени, показват, че увеличението на разходите за пенсии за следващата година ще са от порядъка на около 370 милиона повече от очакваните разходи за пенсии през тази година. Ако всички тези мерки, които коментираме...

Водеща: 370 милиона повече?

Б. Петков:...бъдат съответно възприети и приложени. Откъде идват тези 370 млн. повече? Първо от целогодишното действие на увеличаване на размера на пенсиите. Знаете, че от 1 април се увеличи средно пенсиите с 9,3 процента, тоест вече ще имаме целогодишно действие, от това някъде 160 млн. повече... Въвеждането на швейцарското правило, което е в голяма вероятност... с голяма вероятност да бъде като метод за индексация на пенсиите възприето от следващата година, ще води до около 120 млн. лева допълнително разходи, ако то се приложи от 1 юли. Тоест осъвременяването на пенсиите както е традиционно, обичайно, стана от 1 юли следващата година. Традиционно имаме едно нарастване на разходите за пенсии от това, че новоотпуснатите пенсии са по правило в по-висок размер от тези, които се прекратява изплащането им, и всичко това по наши разчети дава около 370 млн. повече разходи от тези, които очакваме фонд "Пенсии" да направи за тази година. Така че разходите за пенсии ще растат, неизбежно. Очакванията, че размерът ще бъде над 8 млрд. и 100 млн, което ще достигне отново 10 процента от brutния вътрешен продукт.

Водеща: Заплашено ли е общественото осигуряване от криза?

Б. Петков: Не бих могъл да твърдя това. Факт е, че... и това е факт от доста години и една тенденция, че общественото осигуряване у нас не може да се самоиздържа, в смисъл да покрива разходите от постъпленията от осигурителни вноски и е в голяма степен е зависимо от държавния бюджет. Защото, както казахте, 50 процента и малко повече се покрива с трансфери и субсидии от държавния бюджет и това е сериозен проблем.

Водещ: Излязоха твърдения, че ви предстои крах едва ли не, сигурно знаете за тези твърдения в публичното пространство, през август мисля, че беше?

Водеща: Това е, така, песимистична прогноза...

Б. Петков: Не мисля, това за песимистични и апокалиптични сценарии, които аз не възприемам. Факт е обаче, че всички политики и мерки, които оттук нататък се провеждат в областта на социалното осигуряване и специално държавното обществено осигуряване, трябва да държат сметка за тази финансова неустойчивост и да не я задълбочават.

Водеща: Имате ли...

Водещ: Въпрос от Facebook сега предлагам. Павло Павлов пита следното: Живях и работих в чужбина и сега тук са ми спрени осигурителните права, за да ги възстановя, трябва да внеса над 700 лева. Защо? Нямам намерение да внасям тази сума, защото смятам, че това е неправомерно.

Б. Петков: Вероятно...

Водеща: Имате ли много такива случаи или...

Б. Петков: Вероятно нашият зрител има предвид здравноосигурителните права. Не е уточнено във въпроса...

Водещ: Не е уточнено, да.

Б. Петков: Доколкото това е в компетенциите, знаете, на Националната здравноосигурителна каса, аз не бих могъл да имам отношение към въпроса.

Водещ: Има още един въпрос, бих казал сходен. Никола Танденов: Защо не се признават осигуровки от чужбина?

Б. Петков: Не съм съгласен с твърдението, което съществува във въпроса на вашия зрител, тъй като всяко едно лице, което има осигурителен стаж в чужбина, в страни от Европейския съюз или в държави, с които България има спогодба, социална спогодба, при определяне на неговата пенсия този стаж се взема, т.е. той би могъл да получава и съответния пропорционален размер на пенсията от държавата, където е придобил този стаж.

Водеща: Има още една мярка, която ни се препоръчва по отношение на обезщетенията за майките, говорим за втората година. Една от идеите, поне която идва като препоръка от Световната банка, е да се съкратят обезщетенията за втората година, или от 24 месеца да станат на 16. Как гледате въобще на тази идея и доколко това ще облекчи или пък ще натовари общественото осигуряване?

Б. Петков: Тази препоръка, дадена в доклада на Световната банка по повод на ефектите от застаряването на населението и възможните варианти и политики в България, е в контекста на търсене на резерви за увеличаване на работната сила, тъй като знаете, че прогнозите са, че трудоспособното население в България ще намалява. И в този контекст е препоръката да се съкрати срокът на платеното майчинство, но аз не мисля, че това е актуална тема на този етап.

Водеща: Добре, а колко ще струва на осигурителната система идеята да се увеличат майчинските до 340 лева, както обещават управляващите? За втората година говорим.

Б. Петков: Това увеличение вече като стъпка беше осъществено от 1 юли т.г. Знаете, че от 270 размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете се увеличи на 310 лева. Около 17 милиона струва това като допълнителен разход на бюджета, т.е. около 34-35 милиона, това ще бъде с годишен ефект. Ако минималната работна заплата се увеличи на 340 и съответно размерът на обезщетението следва размера на минималната работна заплата, това означава едно ново увеличение в разходите за обезщетения през следващата година.

Водеща: И последно, с колко ще се увеличат приходите от вноски, ако максималният осигурителен доход се вдигне до 2400 лева? Знаем, че в момента и това се обсъжда.

Б. Петков: Общото планиране на увеличение на приходи от осигурителни вноски в бюджет 2014 спрямо тазгодишния бюджет е около 100 милиона лева. Като част от това увеличение ще се формира именно от очакваното увеличение на максималния осигурителен доход, като конкретно нетният ефект от това увеличение, защото увеличението на максималния осигурителен доход влияе както на приходите, така и на разходите, нетното увеличение оценяваме на около 25 милиона.

Водеца: Благодарим ви за това участие. Надяваме се, сметките, поне доколкото е възможно, в НОИ да излязат. Знаем, че дефицитът е голям, знаем, че пари за много неща не достигат, но се надяваме все пак, доколкото е възможно да покриете всички разходи.